

בפרדס יוסף (פר' משפטים) הביא, בשם המגן אברהם (או"ח סימן תר"ז סק"ג) שהקשה, דהנה בעל חטא יאמר בסתר וגלוי בשוגג ובזדון דצריך לבקש על הקל תחילה, וקשה דאם כן לא היה כסדר א"ב.

ויבואר על פי מה שאמרו דהחומרא שיש בגנב מבגזלן לכפל היא כיון דגנב לא חס על כבוד קונו ובוש יותר מבשר ודם מהשם יתברך מה שאין כן גזלן, אם כן חטא בסתר יותר מגלוי, ולכן אמר בגלוי ובסתר.

★★

בגמ': מפני מה החמירה תורה בגנב יותר מבגזלן, אמר להם זה השוה כבוד עבד לכבודו קונו וזה לא השוה וכו'.

כ"ק אדמו"ר בעל הבית ישראל מגור זצ"ל אמר:

איתא שגנב קשה מגזלן, כי גזלן הוא חוטף בפרהסיא, ועי' גם בר"ר (נד, ד) היינו שהוא אינו מפחד מאף אחד; לא מהקב"ה ולא מאנשים - ויגזול את החנית, ואילו הגנב הולך בסתר לגנוב (עיי"ש וגם ויק"ר י, ו), היינו שהוא מפחד רק מאנשים ולא מהקב"ה. מאותו טעם גם איתא בגמ' שגנב משלם כפל ואילו גזלן לא. אולם אעפ"כ איתא (ברכות ס"ג ע"א) גנבא אפום מחתרתא רחמנא קרי, שאפילו גנב שהוא יותר רשע, בכ"ז כאשר צר לו והוא רוצה להצליח - רחמנא קרי; הוא מבקש מהקב"ה שיעזור לו.

והוסיף ואמר:

כתוב: אם במחתרת ימצא הגנב וגו'. ואיתא בשם כ"ק האדמו"ר רמ"י מאוסטרובצה זצ"ל שפירש לפי מה דאיתא (ברכות סג.) גנבא אפום מחתרתא רחמנא קרי, - אך איני מבין מה היתה כוונתו של הרבי מאוסטרובצה. - ואפשר, דהנה איתא בגמ' (סנהדרין קג.) גבי מנשה שרצה לעשות תשובה, ומלאכי השרת סתמו חלונות הרקיע כדי שלא תתקבל תפילתו, ואיתא שם: א"ר יוחנן בשם רשב"י מאי דכתיב: וישמע אליו ויחתר לו (דה"ב לג, יג); מלמד שעשה לו הקב"ה כמין מחתרת ברקיע מתחת כסא הכבוד כדי לקבלו בתשובה מפני מדת הדין, שלא נתנה לקבלו בתשובה. והנה אצל מנשה הרי היו חטאים קשים ביותר, ואם שם היתה חתירה מתחת כסא הכבוד, לגבי סתם גנב שאינו כ"כ רשע בוודאי שתשובתו

במראות הצובאות (להג"ר משה זאב מביאליסטוק ז"ל) בחידושים ליקוטי חידושי גפ"ת בסוף הספר לחו"מ (סי' קצ"ח סעיף ו') הביא מה דאיתא שם בשו"ע דשכירות מטלטלין נקנה בכסף, דבזה לא שייך שמא יאמרו נשרפו חיטיך בעליי, דהרי גוף החפץ חוזר אליו, ולכן בזה לא ביטלו חכמים קנין כסף. והמקור הוא מדברי הנמוקי יוסף בפ' הזהב.

אמנם תמה דמדברי רש"י כאן מבואר להדיא דגם שכירות מטלטלין אינה נקנה בכסף רק במשיכה, דאע"ג דלא שייכא בי' שמא יאמרו נשרפו חטיך בעלי, מ"מ לא פלוג רבנן, וצ"ע דלכל הפחות הו"ל להיות ספיקא דדינא, ואמאי לא הובא בפוסקים.

ועיין בשו"ת באר יצחק (חו"מ סי' ו' ענף ה') שהביא קושיא זאת בשם הגרמ"ז הנ"ל.

ובפתחי תשובה חו"מ סי' קצ"ח (סק"ח) הביא מהשער המשפט שם שיישב שכיון שמן התורה מעות קונות, ואיכא ספיקא דפלוגתא אי חז"ל עקרו בכה"ג קנין כסף או לא, לכן אוקמוה אדאורייתא, ולא חיישינן בספק תקנה להסוברים דבטלו קנין כסף.

★★

בגמ': שא"ל תלמידיו את רבן יוחנן בן זכאי מפני מה החמירה תורה בגנב יותר מגזלן אמר להן זה השוה כבוד עבד לכבוד קונו וזה לא השוה כבוד עבד לכבוד קונו כביכול עשה עין של מטה כאילו אינה רואה ואוזן של מטה כאילו אינה שומעת.

הקשה המהר"ל בחידושי אגדות, הרי אמרו במסכת חגיגה (טז, א), מי שיצרו מתגבר עליו ילבש שחורים וילך למקום שאין מכירין אותו ויעשה מה שלביו חפץ, ואל יתחלל שם שמים בפרהסיא, ואם כן למה גנב עונשו יותר גדול כיון דבסתר עשה.

ותירין, דגזלן אין נחשב שהולך למקום שאין מכירין אותו, שמי יאמר שלא תימצא אצלו הגניבה אחר כך. עוד תירץ, דשם במסכת חגיגה מדובר, כשאין יכול לכוף את יצרו, ומשום כך ילך למקום שאין מכירין, אבל בלא זה העושה עבירה בסתר עונשו חמור.